

LIETUVOS RESPUBLIKOS VERTYBINIŲ POPIERIŲ KOMISIJA

IŠAIŠKINIMAS DĖL FINANSŲ MAKLERIO ĮMONIŲ IR KREDITO ĮSTAIGŲ PAREIGŲ PLATINANT PIRMINĘ SAVŲ VERTYBINIŲ POPIERIŲ EMISIJĄ

2009-03-05 Nr. 13K-2

Vertybinių popierių komisija (toliau – Komisija), atsižvelgdama į gautus rinkos dalyvių paklausimus, taip pat atkreipdama dėmesį į situaciją, kuomet investicines paslaugas teikiantiems subjektams platinant pirmines savo pačių akcijų ar obligacijų emisijas tarpininkui tenkančios pareigos bei jų apimtis išleidžiamų vertybinių popierių įsigyjančių investuotojų atžvilgiu traktuojamos nevienodai, taip pat suprasdama iškilusį poreikį suvienodinti taikytinų teisės aktų reikalavimų įgyvendinimo praktiką bei atsižvelgdama į tuo klausimu Europos vertybinių popierių rinkos priežiūros institucijų komiteto (CESR) išsakytą poziciją, teikia savo išaiškinimą.

Investicines paslaugas teikiantys subjektai, platindami savų vertybinių popierių emisiją, įgyja dvejopą teisinį statusą, t. y. veikia kaip emitentai ir kartu kaip investicines paslaugas teikiančios įmonės. Kredito įstaigos ar finansų maklerio įmonės (toliau – FMI) per savo filialus ar skyrius pirminę savų vertybinių popierių emisiją platina keliais būdais: nuo paprastos akcijų ar obligacijų pasirašymo sutarties su investuotoju sudarymo (iki Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/39/EB (toliau - MiFID) įsigaliojimo egzistavusi tvarka) iki visų po MiFID įsigaliojimo reikalingų duomenų apie investuotoją, kuriuos turi gauti FMI, surinkimo.

Viešas vertybinių popierių siūlymas pats savaime į MiFID reguliavimo sritį nepatenka, jam taikoma Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2003/71/EB (toliau – Prospektų direktyva), kurios nuostatos perkeltos į Vertybinių popierių įstatymą (toliau – VPĮ). VPĮ nuostatos, susijusios su viešo siūlymo įgyvendinimu, galioja visiems subjektams, kurie laikomi vertybinių popierių emitentais VPĮ prasme, nesvarbu, ar jie yra kredito įstaigos, ar FMI, ar kiti subjektai.

MiFID nustatyti veiklos priežiūros reikalavimai (angl. *Conduct of Business Requirements*) perkelti į Finansinių priemonių rinkų įstatymą (toliau – FPRĮ). Jie taikomi tolesniam savų vertybinių popierių platinimo ir pardavimo procesui, kurio metu turi būti laikomasi MiFID reikalavimų. Šie reikalavimai apima įspėjimų dėl susijusios rizikos ir informacijos apie produktą pateikimą (FPRĮ 22 str. 2–4 d.), produkto priimtumo ir tinkamumo testų atlikimą (FPRĮ 22 str. 5, 7 d.), klientų kategorizaciją ir kt.

Pavyzdys. Kredito įstaiga išleidžia savų akcijų emisiją ir platina jas klientams per savo skyrius ir filialus. Viename iš skyrių banko darbuotojas klientui savo iniciatyva pasiūlo įsigyti naujų kredito įstaigos platinamų savų akcijų, klientas susidomi tokia galimybe ir nusiperka pasiūlytų vertybinių popierių. Tokiu atveju, nors MiFID ir FPRĮ reikalavimai viešam savų vertybinių popierių siūlymui netaikomi (tai reglamentuoja Prospektų direktyva), pradėjus

atitinkamas finansines priemones platinti bei teikti dėl jų rekomendacijas, tų reikalavimų turi būti laikomasi, t. y. privaloma laikytis principo „Pažink savo klientą“, turi būti atliekami produkto tinkamumo ir priimtumo investuotojui testai.

Taigi tiek kredito įstaigoms, tiek FMĮ, kurios vykdo pirminę savų vertybinių popierių emisiją, galioja VPĮ viešam vertybinių popierių siūlymui nustatyti reikalavimai. Tuo tarpu platinant šias (taip pat kaip ir bet kurias kitas) finansines priemones, atsiranda minėti veiklos priežiūros reikalavimai – turi būti vadovujamasi principu „Pažink savo klientą“, privaloma atlikti finansinių priemonių tinkamumo ir priimtumo investuotojui testus, tinkamai ir aiškiai atskleisti jam visą reikiamą informaciją apie įsigyjamus vertybinius popierius ir jiems būdingą riziką.

Taip pat pažymėtina, kad, tarpininkui veikiant tiek kaip emitentui, tiek kaip investicines paslaugas teikiančiai įmonei, atsiranda interesų konfliktas (interesas išplatinti savus vertybinius popierius), todėl tokiais atvejais turi būti itin griežtai laikomasi Komisijos 2007 m. gegužės 17 d. nutarimu Nr. 1K-17 patvirtintose Finansų maklerio įmonių veiklos organizavimo taisyklėse (toliau – Taisyklės) nustatytų interesų konfliktų valdymo reikalavimų. Be visų kitų pareigų, remiantis Taisyklių 75 p., prieš teikiant investicinę paslaugą klientas turi būti aiškiai, suprantamai ir pasirašytinai informuotas apie atsiradusį interesų konfliktą.